

דברי משיח

ה'תשמ"ט

התוועדות ש"פ שופטים, ב' אלול

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
ה' תהא שנת עצמות טובה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ שופטים – הננו מוציאים לאור "הנחה" ויומן מהתועדות ש"פ שופטים, ב' אלול תשמ"ט (לפני שלושים שנה) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ט".
בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מחלוקת הדולרים לצדקה ביום ראשון, ג' אלול ה'תשמ"ט (הר"ד המלא יתפרסם אי"ה בכרך השייך לתקופה זו).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ והיומן² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ז-תשמ"ט), שיואיל לשלח למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלמה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יולייכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממש"מ, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

בדר"ח אלול, ה'תשע"ט (ה' תהא שנת עצמות טובה),
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) השיחה הנוכחית נערכה ע"פ ה"תוכן קצר" שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק". לשיחות העניינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 666 ואילך).

(2) היומן נערך ע"פ גיליון "בית חיינו" שי"ל בשעתו. וכאן המקום לבקש שכל מי שברשותו יומנים מבית חיינו משנת תשמ"ט, שיואיל לשלח למערכת ע"מ לזכות את הרבים.

בס"ד. התוועדות ש"פ שופטים, ב' אלול ה'תשמ"ט

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

[אחרי שבירך כ"ק אדמו"ר שליט"א על היין ניגנו "שיר מזמור לבני קורח"].

א. חודש אלול הוא חודש כללי, להיותו חודש החשבון לשנה שעברה¹, על מנת לתקן ולהשלים את העבר, והוא גם הכנה לשנה הבאה עלינו לטובה, לקבל החלטות טובות וכו'.

ויש לומר בזה, שכל יום מחודש אלול הוא כנגד מספר יום זה בכל חדשי השנה, היינו: יום ראשון באלול הוא זמן החשבון וההכנה לכל ימי ראשון דחדשי שנה שעברה ושנה הבאה, ויום שני שבו הוא כנגד כל ימי שני דחדשי שנה שעברה ושנה הבאה, וכן הלאה – מכיון ש"כל יומא ויומא עביד עבידתו"², עבידתי המיוחדת לו.

[ואע"פ שחודש אלול חסר (של כ"ט יום), ואילו כמה דחדשי השנה הם מלאים (של ל' יום) – יש לומר שיום הכ"ט באלול הוא כנגד יום הכ"ט ויום הל' של חדשים מלאים (ע"ד שהוא בשיעור תהילים החדשי, שבחודש חסר אומרים ומשלימים ביום כ"ט גם את השיעור של יום ל').]

ב. בענין זה יש לימוד נוסף מפרשתנו:

פרשתנו מתחילה³ "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך". והענין בזה בפשטות: שופטים אלו ה"דיינים הפוסקים את הדין"⁴ ומורים דרך העבודה, והשוטרים מבטיחים שההוראה מתבצעת בפועל.

וציווי זה (דמינוי שופטים ושוטרים) נאמר לכל א' מישראל, כמ"ש "תתן לך" לשון יחיד. היינו, דאף שמצוה זו דמינוי שופטים ושוטרים מוטלת בכללות על הציבור, על כל שבט ושבט וכיו"ב, יש בה גם ההדגשה שהיחיד ישתדל בזה, שע"ז יתוסף גם בפעולת כל השבט והציבור (ע"ד המבואר⁵ ששבת "אהני" לענינים התמידיים שביום זה), היינו שפעולתו של כל אחד מישראל צריכה להיות הן בתור יחיד והן בתור חלק מהשבט כולו, עד לחלק מכל עם ישראל.

וכנראה גם בתפילת העמידה, שנוסף לזה שהתפילה היא לכל לראש – בקשת צרכיו של היחיד המתפלל⁶, הרי, נוסף לכך שמבקש על עצמו באופן שכולל את עצמו עם

(1) ראה לקוטי מהרי"ל הל' ימים נוראים. סה"מ אב' (4) פרש"י עה"פ.

אלול ע' קמב, ובהנסמן שם הערה 3. (5) זבחים צא, רע"א.

(2) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב. (6) ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב.

(3) פ' שופטים טז, יח.

הציבור⁷ – התפילה גם כוללת את הבקשה לצרכי כל עם ישראל, עד לצרכי כל העולם בכלל, כמו בברכת השנים (שהבקשה היא לא רק בנוגע לתבואה בשדה שלו, אלא גם בנוגע לתבואה בשדות של הציבור כולו, ועד להשדות שבכל העולם כולו, אפילו של אינם-יהודים), ובברכת "אתה חונן", וכיו"ב בשאר הבקשות שבתפילת העמידה (כולל גם תפילת העמידה דמוסף של ראש חודש, בששת הבבות הכוללות כל עניני ברכה).

והעבודה הנ"ל היא "בכל שערך", דפשוטות משמעות הלשון "בכל" היא בכל העולם כולו, היינו בכל מקום שבו נמצאים בני ישראל (לא רק בארץ ישראל). ונוסף לזה ישנו הפירוש במפרשי המקרא⁸, ש"בכל שערך" קאי על השערים שבאדם עצמו – העיניים, אזניים, חוטם ופה.

והקשר בין שני הפירושים: ע"י עבודת היחיד בהשערים שלו, פועל בכל העולם כולו, ד"גם את העולם נתן בלבם"⁹ של האדם, וכן גם בפשוטות – שנעשה דוגמא חי' לכל הנמצאים סביבו.

ובפשוטות: העבודה דמינוי שופטים ושוטרים "בכל שערך" צריכה להיות הן ע"י היחיד והן כפי שהוא חלק מן הכלל, כמאחז"ל¹⁰ "אל תפרוש מן הציבור", ויש לומר שזה כולל גם הפירוש שיש להשפיע על הציבור ולעוררם. וכמדובר כמה פעמים¹¹ שכל א' מישראל צריך להיות "עסקן ציבורי", שנוסף על "קשוט עצמך"¹², מוטל עליו להשפיע על הציבור.

עד שבכחו להביא את הענין הכי ציבורי והברכה הכי כללית הנוגעת לכל הציבור כולו ולכל העולם כולו – "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", ש"מהרה" ממש ממש (שהרי גם ב"מהרה" יש דרגות) תבוא הגאולה האמיתית והשלמה, ו"לא עיכבן אפילו כהרף עין"¹³, וכל ישראל ילכו לארץ ישראל, ולירושלים עיר הקודש, עם שערי ירושלים, ולבית המקדש השלישי עם שערי, "עד שער הפנים"¹⁴ וכו'.

ובפרט ע"י העבודה בזמן הזה ד"שערי ציון"¹⁵ – "שערים המצויינים בהלכה"¹⁶.

ג. ועפ"ז ניתוסף לימוד מיוחד בעבודת חודש אלול הנ"ל: נוסף על העבודה הפרטית של כאו"א בחשבון הנפש על שנה שעברה והכנה לשנה הבאה – צריך את החשבון וההכנה גם בנוגע לעבודתו בתור חלק מן הציבור כולו, ועד שמשפיע כן גם על הציבור של כלל ישראל.

(11) שיחת יום ב' דח"ה ש"תשמ"ח (התועדויות ח"ג ס"ע 428 ואילך).

(12) ב"מ קז, סע"ב. ב"ב ס, ב.

(13) ראה מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(14) זכרי' יד, י.

(15) תהלים פז, ב.

(16) ברכות ח, א.

(7) ראה ברכות כט, סע"ב ואילך. וראה סה"מ תרח"ץ ע' רב.

(8) ראה ש"ך ריש פרשתנו. של"ה פרשתנו שעט, ב. אוה"ת פרשתנו (שופטים) ע' תתכב. שם ע' תתלב. ובכ"מ.

(9) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב.

(10) אבות פ"ב מ"ד.

ובעמדנו בחודש אלול, מקבלים על זה כחות מיוחדים מהקב"ה – כידוע המשל בלקו"ת¹⁷ שבחודש אלול הקב"ה הוא כמו "מלך בשדה" – "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאיין (ומוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁸: ויכולין) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם".

ויש להוסיף בזה – ע"פ מ"ש בסיום פרשתנו, שאף שיש מציאות של שדה ששייך בו ענינים בלתי רצויים – "כי ימצא חלל באדמה גו"¹⁹ – הכוונה היא שעיי"ז תהי' הכפרה, "כפר לעמך ישראל אשר פדית"²⁰, ועד שלא נשאר שום רושם מאיזה ענין בלתי רצוי,

שהרי ישראל הם בעצם למעלה מכל דבר של היפך הטוב, ולמעלה מכל עניני העולם, ולא שייך כלל ש"ימצא חלל גו", אלא מכיון שרצה הקב"ה (מאיזו סיבה שתהי') לברוא בתחילה עולם התהו (ד"דן לא הניין לי"²¹) ואח"כ עולם התיקון, ומעולם התהו נשתלשל קטרוג הלבנה ומיעוט הלבנה²², ועיי"ז נעשה הנתינת מקום לענינים בלתי רצויים – לכן ירדה נשמתו של ישראל כדי לתקן את השבירה דעולם התהו ולהשלים חסרון הלבנה, ולפעול ענין הכפרה גם למטה במצב של "ימצא חלל . . בשדה"¹⁹.

אבל יהודי עצמו הוא למעלה מכל זה, והכוונה בירידתו למטה היא לתקן את העולם ע"י עבודתו בכח עצמו (כדי שלא יהי' "נהמא דכיסופא"²³ ח"ו), ד"אדם רוצה בקב שלו"²⁴; ועיי"ז – הרי הוא מקבל גם ה"תשעה קבים של חבירו"²⁴, "זה הקב"ה"²⁵.

היינו, שהאדם ע"י עבודת התשובה שלו למטה (לא על ענין של חטא ח"ו, אלא שלימות התשובה שענינה היא) – "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"²⁶ [וגם בתשובה כפשוטה על החטא יש העילוי דשלימות התשובה, כי כל הדרגות בתשובה קשורות זו לזו, ד"שם תשובה חד הוא" (כפי שמצינו בכמה ענינים דוגמתה²⁷)] – יתעלה לדרגא כזו שאין שייך שם נתינת מקום לענינים בלתי רצויים, שזוהי תכלית ושלימות הכפרה, היינו "תשעה קבין של חבירו" ביחד עם קב אחד שלו – השלימות דעשרה קבים, "העשירי יהי' קודש"²⁸.

(23) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.
(24) ב"מ לח, א.
(25) ראה פרש"י ד"ה דעלך שני לחברך לא תעביד – שבת לא, א.
(26) קהלת יב, ז. ראה לקו"ת ר"פ האזינו.
(27) ראה פרש"י ד"ה אתחלתא דגאולה – מגילה יז, ב.
(28) ל' הכתוב – בחוקותי כז, לב. וראה בכורות נח, ב. זח"ב רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.

(17) פ' ראה לב, ב.
(18) סה"מ ה"ש"ת ע' 167. ה"ש"ת ע' 285.
(19) כא, א.
(20) שם, ח.
(21) מדרש זוטא קהלת ג, יא. וראה ב"ר פ"ג, ז. שם פ"ט, ב. סה"מ ה"ש"ת ע' 55. וש"נ. וראה סה"ש תורת שלום ע' 134-5. סה"מ פר"ת ע' רצט"ש. ועוד.
(22) ראה סה"מ תרס"ד (קה"ת, תשנ"ד) ס"ע קפז"ח.
סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך.

[ועד לשלימות דעשרה – עשר פעמים עשר – מאה, ה"מאה ברכות"²⁹, "אל תקרי מה אלא מאה"³⁰, ד"מה" קאי על עבודת משה רבינו ("ונחנו מה"³¹), כולל – בחי' משה שבכאור"א³² הפועל על עבודתו בפועל, כמאחז"ל³³ עה"פ³⁴ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו'", "לגבי משה מילתא זוטרתא היא"; וביחד עם זה ישנה השלימות דמאה – מאה הברכות שחייב אדם (כאור"א מישראל) לברך בכל יום²⁹, גם ביום השבת].

ועפ"ז גם מובן השייכות לחודש אלול (כשהמלך הוא בשדה) – כי השלימות דעשרה מרומזת בהעבודה דיום הכיפורים, עשרי' בתשרי, "אחת בשנה"³⁵ – כשנעשית שלימות התשובה והכפרה של כל ישראל ("זמן תשובה לכל . . קץ מחילה וסליחה לישראל"³⁶); והתחלת עבודה זו היא בר"ח אלול – התחלת הארבעים יום שהי' משה בהר³⁷, שסיומם וחותמם ביום הכיפורים.

עד שמגיעים לשלימות ענין העשרה בגאולה העתידה – שאז תתבטל כל הנתינת-מקום לענינים בלתי רצויים, כי "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"³⁸, תכלית ושלימות הכפרה, וכל העבודה תהי' רק "ילכו מחיל אל חיל"³⁹ בקדושה עצמה⁴⁰.

וכפי הבקשה שמכריזים בסיום יום הקדוש (יום הכיפורים) "לשנה הבאה בירושלים", וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹ שמשיח בא תיכף ומיד, ובדרך ממילא נהי' "לשנה הבאה בירושלים", ועוד ביתר שאת וביתר עוז – באופן נעלה יותר (מכיון שבינתיים ניתוספו העבודה ועליות של שנה שלימה),

והקב"ה בודאי ממלא בקשה זו, ועד"ז בכל זמן שישראל מכריזים בציבור "לשנה הבאה בירושלים" (כמו בליל הסדר, ועד"ז בזמנים אחרים), ובפרט בבית הכנסת ובבית המדרש, ועאכו"כ בחודש אלול, שהוא זמן המתאים לזה (בהיותו התחלת וחלק מהארבעים יום שמסתיימים עם יום הכיפורים, כנ"ל), ובפרט שאז הקב"ה הוא כמו "מלך בשדה" המקבל את כולם בסבר פנים יפות ומקבל ומקיים את בקשותיהם.

ובפרט בעמדנו כבר ביום השלישי – שבת זו [או שבת זה, כשני הענינים בשבת: בתפילת ליל שבת – "וינוחו בה" (לשון נקבה, שרומז על הנשים), ובתפילת יום השבת

(36) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(37) טוואר"ח ר"ס תקפא – מפדור"א פמ"ו.

(38) זכרי' יג, ב.

(39) תהלים פד, ח.

(40) ראה ברכות ומו"ק בסופן.

(41) ראה סה"ש תש"ה ריש ע' 83.

(42) ראה זח"ב פח, סע"ב.

(43) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

(29) מנחות מג, סע"ב. שו"ע אדה"ז אור"ח סמ"ו ס"א.

(30) תוד"ה שואל – מנחות שם (מפרש"י. וראה חדא"ג מהרש"א שם). וכ"ה בזה"ג קעט, א. תניא רבתי בתחלתו. ערוך ערך מאה. שו"ע אדה"ז שם. ובכ"מ.

(31) בשלח טז, זח.

(32) ראה תניא רפמ"ב.

(33) ברכות לג, ב. מגילה כה, א.

(34) עקב י, יב.

(35) ס"פ תצוה (ל, י). אחרי טז, לד.

– "וינוחו בו" (לשון זכר, שרומז על האנשים); ובתפילת מנחה בזמן "רעוא דרעויין"⁴² – "וינוחו במ" (שרומז על ההתכללות דכולם יחד, אנשים נשים וטף), הבאה לאחר ב' ימים דר"ח אלול [ולהעיר גם מהעילוי דשלישי – שהוכפל בו כי טוב⁴³, וקשור גם עם ענין הגאולה ובנין בית המקדש – גאולה השלישית ובית המקדש השלישי (ו"בתלת זימני הוי חזקה"⁴⁴), ובפרט כשחל ביום השבת שקשור עם הגאולה, מעין ודוגמת "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁴⁵], ולאחר התחלת תקיעת שופר בר"ח אלול (כולל ההכנות לזה – כמנהג חב"ד⁴⁶ שתוקעין להתלמד לפני זה).

ועיי' זוכים לתכלית השלימות דתקיעת שופר שתהי' ע"י הקב"ה בעצמו, שזה יכול להיות גם ביום השבת מכיון ש"אלקיכם כהן הוא"⁴⁷, ותוקע בבית המקדש השלישי⁴⁸, ו"תקע בשופר גדול לחירותנו"⁴⁹ – תכלית השלימות דתקיעת שופר.

וכל זה – תיכף ומיד ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמח].

— שיחה ב' —

ד. בשיעור היומי⁵⁰ כותב הרמב"ם: "וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים כל העולם כולו".

והטעם לזה: כל העולם נברא בשביל ישראל⁵¹, וע"י ישראל נעשה קיום כל העולם – שישראל מביא את העולם לידי שלימותו, ע"י עבודתו בעולם לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ויתירה מזה: דמיון קיום נפש אחת מישראל לקיום כל העולם הוא רק בכ' הדמיון – "כאילו" – שיש לפרשו גם למעליותא, כי קיום נפש מישראל הוא למעלה גם מקיום כל העולם, כי בני ישראל הם בעלי הבית על "כל העולם כולו", וכמ"ש "את העולם נתן בלבם", וישראל פועלים בעולם שלימות וחידוש שלא הי' בו מצד עצמו.

דאע"פ ש"עולם על מילואו נברא"⁵², ו"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"⁵³, "תולדות מלא כתיב"⁵⁴, ועאכו"כ האדם – יציר כפיו של הקב"ה⁵⁵ – מכל מקום עדיין הי'

(50) הל' רוצח ושמירת נפש פ"א הט"ז.

(51) ראה תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פ"ג ו'ה'. לקח טוב (פס"ז), פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד.

(52) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(53) בראשית ב, ד.

(54) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.

(55) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב). ועוד.

(44) ב"מ קו, ב.

(45) תמיד בסופה.

(46) "היום יום" ל מנחם אב, ר"ח.

(47) סנהדרין לט, סע"א.

(48) ראה גם שיחת ש"פ ואתחנן תנש"א (דברי משיח

ח"ה ס"ע 61-62). וש"נ.

(49) נוסח ברכה עשירית דתפלת שמו"ע, וברכת

שופרות דמוסף ר"ה.

בו אז האפשרות לרע, וכפי שהי' אכן בפועל – בחטא הראשון. אבל דוקא ע"י ירידה זו למטה מטה ביותר נעשית העלי' הכי גדולה למעלה מעלה ביותר, עד לדרגא שלמעלה מגדר עליון ותחתון – שע"י עבודת האדם בהעלם והסתר של עולם הזה הגשמי והחומרי שאין תחתון למטה ממנו (למטה מדרגת גן עדן שבו הי' אדם הראשון קודם החטא) – מבררים ומזככים את העולם, עד שמתבטל כל אפשרות לדבר בלתי רצוי. וכפי שהי' בשלימות לעתיד לבוא – "אלה תולדות פרץ"⁵⁶, "תולדות מלא"⁵⁴, שהשלימות שתהי' אז בעולם היא שלא בערך לזה שבתחילת הבריאה, מכיון שאז תהי' פריצת ("פרץ") כל מדידות והגבלות העולם, ע"י עבודת בני ישראל בעולם הזה.

[ועפ"ז מובן ג"כ מה שהלכה זו למדין מאדם הראשון, כי ענין זה דעבודת בני ישראל ב"כל העולם כולו" הוא ענין תיקון חטא אדם הראשון].

ועפ"ז יש לקשר הלכה זו עם תוכן חודש אלול, שענינו עבודת האדם למטה, מלמטה למעלה – "אני לדודי" (אתערותא דלתתא) שע"י נעשה "דודי לי"⁵⁷ (אתערותא דלעילא).

ה. ע"פ הנ"ל יש לבאר הלכה נוספת בשיעור היומי – בסיום הלכות חובל ומזיק⁵⁸: "ספינה שחשבה להישבר מכובד המשי, ועמד אחד והקל ממשאה והשליך בים – פטור, שהמשא שבה כמו רודף אחריהם להרגם, ומצוה רבה עשה שהשליך והושיעם", שבה מודגש גודל החביבות ויוקר קיום נפש מישראל, שלכן "מצוה רבה עשה שהשליך והושיעם".

ועפ"ז יש לבאר (ע"ד הרמז) מה שסיים הרמב"ם הלכה זו בתיבת "והושיעם", דהנה במפרשים⁵⁹ כתבו שהוא ע"פ מארז"ל⁶⁰ שישועות הוא סדר נזיקין. אבל עדיין צריך ביאור – שהרי נזיקין הוא היפך ענין ישועות. וע"פ הנ"ל מובן, דאדרבה – שלימות ענין הישועה באה דוקא ע"י הירידה במקום תחתון ביותר (שיש בו אפשרות לענין של נזיקין). ולהוסיף, ש"הושיעם" רומז על השע"ה נהורין⁶¹, שלמעלה מסדר ההשתלשלות (כידוע בענין "וכובע"⁶² ישועה בראשו⁶³) – עליון ביותר, שממשיכים ("וואס מ'נעמט") דוקא ע"י העבודה בתחתון ביותר כנ"ל.

ו. עפ"ז יש לבאר תוכן הלכה זו בעבודה:

(59) מגדל עז.

(60) שבת לא, א.

(61) ראה סה"מ בראשית ח"ב ס"ע ס. ו.ש.נ.

(62) ישע"י נט, יז.

(63) ראה אגה"ק ס"ג (קד, סע"ב).

(56) רות ד, יח.

(57) שה"ש ו, ג. ראה אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. פ"ח שער (כד) ר"ה פ"א. שעה"פ להארז"ל על ע"פ. ועוד – נסמן בסה"מ דרושי חתונה ע' ריח הערה 67.

(58) פ"ח הט"ו.

ענין ה"ספינה" קאי על בני ישראל – שהם "יורדי הים באניות"⁶⁴, כמבואר בדרושי חג הגאולה י"ב תמוז מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁶⁵ [דמכיון ש"הנשיא הוא הכל"⁶⁶, שייכים עניניו לכל הדור, ועאכו"כ צאן מרעיתו המתנהגים בהתאם לזה] שכתוב זה קאי (בכללות) על ירידת הנשמה בגוף בעולם הזה התחתון, לתוך ריבוי הבלבולים – "מים רבים"⁶⁷ – של עניני העולם, ובפרט – הירידה בים הגלות.

וזהו מ"ש הרמב"ם "ספינה שחשבה להישבר מכובד המשו"י": כשהים סוער בזמן ומצב הגלות, ישנה אפשרות שה"ספינה" תישבר ר"ל מפני "כובד המשו"י", ולכן צריך להיות "ועמד אחר". והשליך בים – "ותשליך במצולות ים כל חטאותם"⁶⁸ – כדי להציל את הספינה והנמצאים בתוכה, ולכן "פטור", ואדרבה – "מצוה רבה עשה שהשליך והושיעם".

ובאופן נעלה יותר – יש לומר, ש"כובד המשו"י" קאי על המשא דקדושה, כמאחזי"ל⁶⁹ "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", ובזמן הגלות ה"ספינה" חשבה להישבר מכובד המשו"י, כנראה שבזמן הגלות אי אפשר לקיים כו"כ מצוות – מצוות התלויות בזמן שבית המקדש הי' קיים, כמו מצוות הקרבנות (ועד"ז הריבוי מצוות של קדשים וטהרות שהן רק בזמן הבית ובארץ ישראל, ולא בזמן הגלות ובחוץ לארץ)⁷⁰, כידוע שישנן מצוות תמידיות שמחוייבים בהן בכל זמן ובכל מקום (כמו שש מצוות הידועות דאהבת ה' ויראת ה' וכו')⁷¹, וישנן מצוות התלויות בזמן ובמקום, ואי אפשר לקיימן בכל זמן ובכל מקום (ועד שיש מצוות שאי אפשר לכל יחיד לקיימן, אלא יוצאים ידי חובת קיומן ע"י אחר, כמו מצוות המלך וכו')⁷²,

ומכיון שע"ז נעשית הצלת בני ישראל, אין בזה חסרון, אלא אדרבה – "מצוה רבה עשה" מכיון שע"ז "קיים נפש אחת מישראל", ש"נפש השנית בישראל הוא חלק אלוקה ממעל ממש"⁷³, ובשביל ישראל ניתנו כל התורה ומצוות, כמובן ממארו"ל⁷⁴ "שני דברים קדמו לעולם, תורה וישראל. . ישראל קדמו" [ולהעיר גם ממ"ש בפרק ששי דאבות (שלומדים בשבת זו)⁷⁵ – "חמשה (ויש גורסין ארבעה)⁷⁶, או שלושה⁷⁷] קנינים קנה הקב"ה בעולמו. . תורה קנין אחד. . ישראל קנין אחד", ומכיון שכל מטרתה של

(71) ראה אגרת המחבר בריש ספר החינוך (בסופה).

(72) ראה אגה"ק רסכ"ט. לקו"ש ח"י"ח ע' 192 הערה 55. וש"נ.

(73) תניא רפ"ב.

(74) ראה תדבא"ר פי"ד. ב"ר פ"א, ד.

(75) מ"י.

(76) הגהות הגר"א אבות שם. וכ"ה בפסחים פז, ב.

מכילתא בשלח טו, טז.

(77) פרש"י אבות שם. וכ"ה בספרי האזינו לב, ו.

וראה דקדו"ס לפסחים שם.

(64) תהלים קז, כג.

(65) סה"מ תרפ"ז ע' ריא ואילך. וראה גם סה"ש תרצ"ז ע' 13.

(66) פרש"י חוקת כא, כא.

(67) שה"ש ח, ז. ראה תו"א ר"פ נח.

(68) מיכה ז, יט.

(69) מכות כג, ב (במשנה).

(70) ראה סה"מ שמות ח"ב ע' שלט, ובהנמקן שם

הערה 12.

"הרבה" להם תורה ומצוות (המשא הכבד) הוא בשביל ישראל, הרי מובן, שקיום בני ישראל ע"י השלכת המשא היא "מצוה רבה".

ולא עוד, אלא (נוסף לזה שע"ז נעשה "מצוה רבה" של קיום ישראל, הרי) ע"י ה"השלכה בים" בזמן הגלות לא נחסר שום דבר בה"משא" של המצוות התלויות במקדש – שהרי "ונשלמה פרים שפתינו"⁷⁸ ע"י הלימוד בתורה (כמו הלימוד בהלכות בית הבחירה שלמדנו לא מזמן, בימי בין המיצרים⁷⁹), ועד שנתיסוף בגלות ב"הרבה להם תורה ומצוות" – בריבוי סייגי תורה וגזירות ותקנות החכמים כו' שלא היו בזמן שבית המקדש הי' קיים.

ואדרבה: "ים" הוא מקור ושורש כל הענינים (וכהיעוד דלעתיד לבוא "כמים לים מכסים"⁸⁰), ועפ"ז, ה"השלכה בים", היינו העלאת הדבר למקורו ושרשו ותכלית השלימות שלו (וכדלקמן – שע"י עבודת בני ישראל בגלות נפעלת עלי' הכי גדולה בתורה ומצוות), נפעלת ע"י בני ישראל ("יורדי הים באניות") שהם למעלה מה"משא", תורה ומצוות.

וכנראה גם בפשטות, וגם אצל אומות העולם, שישנם אנשים מיוחדים שיורדים במצולות הים ומעלים משם אבנים טובות ומרגליות, וגם ענינים כאלו שנפלו מספינה ומיבשה לים, ואינם הולכים לאיבוד. ואדרבה: דוקא ע"י הירידה למצולות הים מוצאים שם אבנים טובות ומרגליות שלא נמצאו בלאו הכי, וגם ענינים שנפלו מספינה ומיבשה – ניתוסף בהם יוקר מיוחד כשמעלים אותם חזרה מהים.

ועד"ז בעניננו – שדוקא ע"י הירידה בעולם הזה התחתון ובגלות (כשנעשית השלכת המשא לים, כנ"ל) נפעלת שלימות נעלית ביותר, השלימות שתהי' לעתיד לבוא – הן השלימות בקיום כל המצוות, כולל מצוות הקרבנות ושאר המצוות התלויות במקדש – שיהיו "כמצות רצונך"⁸¹ (שלימות גם לגבי בית ראשון ושני), והן השלימות שבמצב הספינה וכל העולם, שנעשה "אלה תולדות פריץ", שע"ז מבטלים אפילו את האפשרות ש"חשבה להשבר",

וכן השלימות שנעשית בבני ישראל, שבזמן בית המקדש (בית ראשון ובית שני) הי' יותר המציאות של "פרושים", פרישות והבדלה בין בני ישראל (שכו"כ מבני ישראל היו במעמד ומצב של פרישות, והשאר היו במצב אחר, ובמילא אין זה מצב של אחדות), ודוקא ע"י הגלות, שאז ההנהגה אינה באופן של פרישות [מלבד ה"פרישות" שעל ידה באים להגאולה, כמבואר בברייתא דרבי פינחס בן יאיר⁸² ש"פרישות מביאה לידי

78) הושע יד, ג.

79) ראה לקו"ש ח"י"ח ע' 420. ועוד.

80) ישעי' יא, ט. ראה רמב"ם סוף ה' מלכים.

81) נוסח תפלת מוסף דשבת ויו"ט. ראה תו"ח ס"פ

ויחי (צה [רלו], א. צו [רלז], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך ו)

תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג)

פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.

82) סוטה בסופה.

. . ותחיית המתים בא ע"י אליהו הנביא" [ניתוסף ביותר במצות "ואהבת לרעך כמוך"⁸³], כי ע"י העבודה בעולם הזה התחתון מתבטלות כל המדידות והגבלות דעולם (כנ"ל), כולל אלו המפסיקות בין יהודי אחד לשני, כך שמתבטלת כל מציאות של הפסק, ואפילו "חומה" ("ווענטל") המפסיקה בין בני ישראל, ועד נעשית אחדות שלימה, "כאיש אחד בלב אחד"⁸⁴, ע"י הגילוי ד"חלק אלוהי ממעל ממש" בכל ישראל, ש"העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו"⁸⁵, ובאופן דתפיסא דוקא.

וזהו מעורר עוד יותר על ההשתדלות שצריכה להיות בעבודה עם עוד יהודים, נוסף על "קשוט עצמך" – גם "קשוט אחרים"¹² (כנ"ל ס"ב), ובאופן ד"קשוט" מלשון קישוטים – שהעבודה עם הזולת היא באופן דקישוטי כלה, מאבנים טובות ומרגליות (הנמצאות ג"כ במצולות הים, כנ"ל), שנוסף לכך שנותנים לשני כפי המוכרח – "לחם לאכול ובגד ללבוש"⁸⁶, "די מחסורו"⁸⁷ – נותנים לו גם עשירות.

ובפרט כשלוקחים בחשבון שיהודי הוא בעצם למעלה מכל הענינים, אלא שבכדי לתקן את העולם ולהביאו לשלימותו – יורד למטה ועושה את העבודה בעולם.

ועפ"ז מובן מה שלעתיד לבוא יהיו ערי מקלט, ואף יתוספו עוד ג' ערי מקלט⁸⁸ – וכמבואר בכמה מקומות⁸⁹ שזהו בכדי לכפר על דם הבל כו', ולכאורה – מהי שייכותו של כל אחד מישראל עם הבל: הוא אף פעם לא ראהו, ולא הי' בזמנו, ואינו מכירו וכו'; אלא דלהיות שתיוקן כל הענינים שבעולם נעשה ע"י בני ישראל, והקב"ה רוצה לזכותם גם בענין זה – לכן גם יתקנו ויכפרו על דם הבל (ויש לומר ש"הבל" כולל גם – שבעת ההבלים שבעולם⁹⁰).

ז. דוגמא לביאור הנ"ל מצינו אצל יונה בן אמיתי, שירד לים באני' "והאני' חשבה להישבר"⁹¹ והשליכו את יונה לתוך הים, כמסופר בארוכה⁹². וכמבואר בזהר⁹³ שירידתו לספינה וכל פרטי הסיפור רומזים על כללות ירידת הנשמה בגוף. וע"פ מ"ש בירושלמי⁹⁴ שיונה "נכנס לשמחת בית השואבה ושרתה עליו רוח הקודש", היינו שקשור במיוחד בבית המקדש, יש להוסיף, שירידתו לספינה (המורה על ירידת הנשמה) רומזת גם על הירידה בגלות.

(89) ל"ת ושער המצוות להאריז"ל פרשתנו יט, ח. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תת ואילך. שם ע' תתמג ואילך.
(90) ראה אוה"ת נ"ך ע' א'צח ואילך. וש"נ.
(91) יונה א, ד.
(92) שם, יב ואילך.
(93) ח"ב קצט, א.
(94) סוכה פ"ה ה"א.

(83) קדושים יט, יח.
(84) פרש"י יתרו יט, ב. וראה מכילתא עה"פ.
(85) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן קטז (צט, ריש ע"ב). וש"נ.
(86) ל' הכתוב – ויצא כח, כ.
(87) פ' ראה טו, ח. ראה כתובות סז, ב. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז ה"ג. פרש"י עה"פ.
(88) רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ח ה"ד. הל' מלכים פ"א ה"ב.

וזהו מה שדוקא ע"י השלכת וירידת יונה לים כו' – ניצלה הספינה וכל אשר בתוכה, ועד שנפעלה עלי' הכי גדולה – הצלת כל העיר נינוה, ובלשון הכתוב⁹⁵ בסוף מפתיר יונה (שאומרים ביום הכיפורים): "אחוס על נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה ריבוא אדם. . ובהמה רבה", ע"ד תוכן הלכה זו ברמב"ם.

ולהעיר מהמשך ההפטרה בפסוקי "מי א-ל כמוך גוי"⁹⁶, שרומזים על י"ג מדות הרחמים⁹⁷, תכלית העלי', שקשור במיוחד לחודש אלול וליום הכיפורים – עבודת התשובה, הבאה דוקא ע"י העבודה בעולם הזה התחתון, כנ"ל בארוכה.

ח. ובהמשך לזה – יש לעורר אודות עריכת סיומים ברמב"ם בהלכה זו.

ויהי רצון, שנבוא בפועל לקיום היעוד ד"אלה תולדות פרץ" – השלימות דלעתיד לבוא, הבאה ע"י ולאחרי העבודה בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ובפרט עי"ז ש"צדיק – ו'עמך כולם צדיקים"⁹⁸ – גוזר והקב"ה מקיים⁹⁹, עד לה"גזירה" שכבר "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹⁰⁰, וכ"ק מו"ח אדמו"ר כבר העיד שעשו תשובה¹⁰¹ – ולכן צריכה לבוא הגאולה מיד, תיכף ומיד ממש. [אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמח].

— שיחה ג' —

ט. רגיל לסיים בענינים שהזמן גרמא:

בעמדנו בתחילת חודש אלול, יש לזרז אודות אמירת מזמור "לדוד ה' אורי גוי"¹⁰², שמתחילים לאמרו בחודש אלול, וממשיכים באמירתו עד הושענא רבה (וכידוע הר"ת ב"ארי"י) ("ארי' שאג מי לא ירא"¹⁰³) – אלול, ראש השנה, יום כיפור, הושענא רבה¹⁰⁴ – היינו שאלול עד הושענא רבה הם המשך אחד).

ולהעיר, שסיום המזמור הוא "קוה אל ה'", שמרמז על תקות הגאולה, "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹⁰⁵, ו"קוה אל ה'" ב' פעמים, "כפליים לתושי"¹⁰⁶ – שזהו ענין הגאולה

95 יונה ד, יא.

96 מיכה ז, יח"ב.

97 ראה זח"ג (אד"ר) קלא, סע"א"ב. סידור אדה"ז בסדר "תשליך". וראה ערוך השולחן או"ח סתרכ"ב ס"ב.

98 ישע"י ס, כא.

99 ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. ובכ"מ – נסמנו בלקו"ש חכ"ב ע' 121 הערה 55.

100 סנהדרין צז, ב.

101 ראה שיחת ש"פ תצא תשמ"ח (סה"ש ח"ב ע' 101)

630). ובכ"מ.

102 תהלים כז.

103 עמוס ג, ח.

104 ראה של"ה ריש מס' ר"ה (ריג, א). חלק תושב"כ פרשתנו (שעח, ב). סידור של"ה במקומו. אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תכ"ג. נ"ך ע' תסז. (כרך ב) ס"ע א'נו"ח. סה"מ תרפ"ט ע' 31. ועוד.

105 נוסח "אני מאמין" הנדפס בסידורים – ע"פ עיקר ה"ב מ"ג העיקרים (פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק).

106 איוב יא, ו.

(שקשור עם ענין הכפל¹⁰⁷). ובפרטיות: "קוה" פעם א' – התקוה על הגאולה, ו"קוה" פעם ב' – העבודה ותקוה שיהיו אחרי הגאולה דלעתיד לבוא, דאע"פ שאז יהי עיקר העבודה בכח עצמו (שזוהי שלימות העבודה) – יהיו גם אז עליות, "ילכו מחיל אל חיל", למעלה מעלה יותר, שלימות אחר שלימות (כנ"ל ס"ג), וצריכה להיות "קוה" לנתינת כח מלמעלה; ואדרבה – כל הקרוב אל ה' מרגיש שהוא כלא יותר¹⁰⁸, ולכן – ככל שמתקרב אל "מרחב העצמי", מרגיש יותר את ה"מזן המיצר"¹⁰⁹ (לא מיצר כפשוטו, אלא מיצר בערך ל"מרחב העצמי"), שמעורר את ה"קראתי י-ה"¹⁰⁹, שעייז נעשה "ענני במרחב י-ה"¹⁰⁹ (עד באופן ש"טרם יקראו ואני אענה"¹¹⁰).

נוסף לזה, יש גם לעורר אודות זהירות ודקדוק בקיום המנהג הידוע¹¹¹ דאמירת ג' המזמורים ("קאפיטלאך") בכל יום חדוש אלול עד יום הכיפורים – לומר מזמורי התהילים בכל יום בזמנו, ולא לדחותם לימים שלאחרי זה.

י. כאן המקום להזכיר אודות אלו שהגישו משקה "המשמח"¹¹² עבור התוועדויות ומסיבות בקשר לעניני תורה ומצוות, החל מסיומים ברמב"ם, או סיומי ספר תורה, או סיומי מסכת וכיו"ב [וכמדובר כמה פעמים¹¹³ שאפשר לעשות "סיום" אפילו על מסכת קטנה שרק על חלק ממנה יש גמרא, או מסכת שכולה משניות¹¹⁴, כמו מסכת אבות (שמסיימים בשבת זו)].

ויהי רצון, שיקויים מ"ש בהתחלת כל הש"ס – "מאימתי קורין את שמע בערבין"¹¹⁵: גם ב"עריבין" של ליל הגלות¹¹⁶ – "קורין" וממשיכים ומגלים "אלופו של עולם" (ענינה של קריאת שמע¹¹⁷) [כולל גם המשכת הא' ב"גולה" שעייז נעשה "גאולה"¹¹⁸], ופועלים ענין האימה והיראה ("מאימתי"), "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן כו"¹¹⁹ [ולהעיר מהידוע¹²⁰ שד' הענינים ד"אימה יראה רתת וזיע" הם כנגד ד' אותיות שם הוי', וכן גם לאידך – "מה כאן בגילוי ד"תורה חדשה"¹²¹ לעתיד לבוא באימה וביראה

116) ראה גם שיחת י"ט כסלו תשי"א (שיחות קודש (ברוקלין, תשנ"ט) ע' 83). ובכ"מ.

117) ראה סמ"ק – הובא בב"י או"ח סימן סא (ד"ה כתב בסמ"ק). שו"ע (וראדה"ז) או"ח שם סעיף ו. וראה לקו"ת תוריע כג, ג. ועוד. וראה ברכות יג, ב.

118) ראה ויק"ר פל"ב, ח. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ועוד. וראה בארוכה שיחות תנש"א: ש"פ אחר"ק (דברי משיח ח"ג ע' 227 ואילך); ש"פ אמור (שם ח"ד ע' 6 ואילך). ועוד.

119) ברכות כב, א. מו"ק טו, א. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס סא. וראה לקו"ת חכ"ה ע' 71. וש"נ.

120) ראה לקוטי הש"ס להאריז"ל מו"ק שם (ד"ה מה להלן). וראה לקו"ש שם. וש"נ.

121) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

107) ראה פדר"א פמ"ח. יל"ש ר"פ לך לך. ד"ה לך לך תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' טו ואילך). תר"ל (סה"מ תר"ל ע' ט ואילך). ועוד.

108) ראה אגה"ק ס"ב.

109) תהלים קיח, ה.

110) ישע"י סה, כד.

111) "היום יום" א אלול, ר"ח.

112) ס' שופטים ט, יג.

113) ראה ר"ד ליל י"ג אד"ר תשד"מ בעת ביקור הגרפ"מ אלתר (התוועדויות ח"ב ע' 1050). וש"נ.

114) להעיר משיחת י"ט כסלו תשל"ח (שיחות קודש ח"א (ברוקלין, תשס"ב) ע' 4-233).

115) משנה ריש ברכות.

כו' אף להלן" (בעת מתן תורה), שלעתידי לבוא תהי' אימה ויראה גדולה יותר מכמו במתן תורה, כי במתן תורה הי' מעין ודוגמת הגילוי דלעתידי לבוא, כשיהי' "והיו¹²² עיניך רואות את מוריך"¹²³.

ולהעיר, שמתן תורה הי' ביום הששי, ועל ידו נעשה קיום העולם, כדרשת חז"ל¹²⁴ שיום הששי דגמר הבריאה תלוי ביום הששי דמתן תורה. ויש לקשר זה עם סיום פרק ששי דאבות, שתוכנו אודות שלימות העולם לעתידי לבוא – "ה' ימלוך לעולם ועד"¹²⁵.

יא. ולכן, אלו האנשים (שהגישו המשקה) – יעלו מלמטה למעלה, ויסבירו במה המדובר, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שביחד איתם יעלה כאו"א מהנמצאים כאן, בתוך כלל ישראל, מלמטה למעלה, מעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו בהסתר אור האלקי, עולם מלשון העלם¹²⁶, ועד לחושך הגלות, שדוקא שם נעשית העלי' הכי גדולה, עד למעלה מכל גדר עליון ותחתון, ולמעלה מכל הקצוות דהעלם וגילוי, עד לגילוי בחי' "ישת חושך סתרו"¹²⁷, ולמעלה מזה [ובפרט ע"י לימוד פנימיות התורה, ובפרט תורת החסידות, שבה יש ריבוי ענינים מסודות הקבלה – שעי"ז נתגלה הפנימיות שלמעלה מכל גדר גילוי], ובלשון הידוע (כמבואר בביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי¹²⁸) שיש הנברא מתאחד עם יש האמיתי; ודרגא זו נמשכת ומתגלה בעולם הזה הגשמי.

ויש לקשר זה עם פרשת כי תצא (שקוראים בתפילת המנחה) – "כי תצא למלחמה על אויביך"¹²⁹, "על אויביך" דייקא¹³⁰, כי בני ישראל הם למעלה מכל ענין של "אויביך" ומכל סדר ההשתלשלות בכלל, עד שהם בעלי הבית על כל הענינים. ולכן צריך להיות ציווי "כי תצא למלחמה גו'" – שהקב"ה מבקש ומתחנן מישראל ("דער אויבערשטער בעט זיך באַ אידן און איז באַ זיי מתחנן") – "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו"¹³¹, "אין אם אלא לשון תחנונים"¹³² – שיירדו ממעמדם למעלה מכל סדר ההשתלשלות, לבחי' "טהורה היא" ו"אתה בראתה וכו'"¹³³, עד שיירדו למטה בעולם הזה התחתון, כדי לעשות שם דירה לו יתברך בתחתונים; אך גם בירידתם למטה, הרי הם "על אויביך".

(128) בשלח מג, ג. וראה גם ד"ה ולקחתם לכם תרס"א (סה"מ תרס"א ע' קצא ואילך). סה"מ נ"ך-מאחז"ל ריש ע' רד. וש"נ.
(129) ר"פ תצא (כא, י').
(130) ראה לקו"ת תצא לו, א. ובכ"מ.
(131) ר"פ בחוקותי (כו, ג).
(132) ע"ז ה, סע"א.
(133) נוסח ברכות השחר (ברכות ס, ב).

(122) ישע"י ל, כ.
(123) תניא פל"י (מו, א).
(124) שבת פח, א ובפרש"י.
(125) בשלח טו, יח.
(126) ראה לקו"ת במדבר ה, סע"ג (מקה"ר פ"ג, יא).
שלח לו, ד. שבת שובה סד, ב. ביאורו "ז' להצ"צ ח"א ע' שנה (מפסחים נ, א). סה"מ היש"ע ע' 160 ואילך.
וראה גם תקו"ז תמ"ב. ובכ"מ.
(127) תהלים יח, יב.

וע"י "בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו" – תתקיים הבטחתו של הקב"ה "ונתתי גשמיכם בעתם"¹³⁴, שהקב"ה נותן לבני ישראל את כל הגשמים שלהם (כפירוש הבעש"ט¹³⁵) ושל כל סדר ההשתלשלות,

ועד"ז שאר הברכות שבפרשה, עד שנעשה "ואולך אתכם קוממיות"¹³⁶, "קוממיות" לשון רבים – כנגד הנפש האלקית ונפש הבהמית¹³⁷ (שמתהפכת לקדושה), שדוקא עי"ז (הירידה למטה במקום נפש הבהמית) נעשה "ואולך" – הליכה אמיתית, ובאופן ד"אתכם", ויש לומר שזה כולל (נוסף על הפירוש הפשוט – שהקב"ה מוליך את בני ישראל) גם הפירוש ד"אתכם" מלשון "אתכם" (עם א' חרוקה)¹³⁸, ביחד איתכם ("צוזאמען מיט אייך") [ע"ד הפירוש¹³⁹ במ"ש¹³¹ "ועשיתם אותם", "אתם" כתיב ולא "אותם", ש"מעלה אני עליכם כאילו עשאוני"] – שהקב"ה הולך ביחד עם בני ישראל (ונעשה "עמו אנכי בצרה"¹⁴⁰), לא צרה כפשוטה ח"ו, אלא ע"ד "מן המיצר" בערך ל"מרחב העצמי" כנ"ל), כי ישראל מתאחדים עם הקב"ה; ובמכל שכן וקל וחומר מכך שנמצא עמהם בצרת גלותם¹⁴¹ ("בכל צרתם לו צר"¹⁴²), ועאכ"כ כשהולך עמהם מהגלות אל הגאולה¹⁴¹.

ועפ"ז מובן מה שפירש"י שמלחמה זו – ד"כי תצא למלחמה" – היא מלחמת רשות [ועד"ז בפרשתנו¹⁴³, אלא שכאן אין צורך להביא רא"י שמדובר במלחמת הרשות (כהרא"י בריש פרשת תצא "שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבת שביו כו"), כיון שמוכן מעצמו], כי בני ישראל מצד עצמם הם למעלה מכל ענין של מלחמה, וירידתם למטה היא באופן של רשות, ע"י רצונם (כי מצד עצמם אינו מחוייבים במלחמה זו).

ולכן מובן, שגם לאחר ירידת נשמתו של יהודי למטה למצב של מלחמה – הרי הוא "על (למעלה מ) אויבך", כנ"ל, והוא יכול לנהל את המלחמה ע"י "מלחמתה של תורה"¹⁴⁴ בלבד – "ילכו מחיל אל חיל" בקדושה עצמה, שמוסיף עוד שיעור בתורה, עוד קיום המצוה בהידור וכיו"ב, ע"י "לחמה של תורה"¹⁴⁵ (ש"לחמה" הוא אותיות "מלחמה"¹⁴⁶).

(134) בחוקותי שם, ד.

(135) ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סו"ס רז (כו, א).
וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 19 הערה 3 ובשוה"ג.
וש"נ.

(136) בחוקותי שם, יג.

(137) ראה אוה"ת בחוקותי (כרך ב) ריש ע' תרנד.

(138) ראה פיוט "כהושעת אלים" (בהושענות).

(139) ראה זח"ג קיג, א ובהגהות הרח"ו. וראה ויק"ר
פל"ה, ז. לקו"ת שלח מה, ב. ובכ"מ.

(140) תהלים צא, טו.

(141) ראה מגילה כט, א. פרש"י נצבים ל, ג.

(142) ישע"י סג, ט. וראה תענית טז, א. זח"א קכ, ב.
(143) כ, י; יט.

(144) מגילה טו, ב. חגיגה יד, א. סנהדרין מב, א. צג, ב. קיא, ב.

(145) ראה משלי ט, ה ובמצו"ד. ברכות נז, סע"א.
שבת קכ, רע"א. חגיגה יד, א. תקו"ז בהקדמה (א, ב).
שם (בסופו) ת"ג (תכ"ד) (קמ, א). ב"ר פמ"ג, ו. ועוד.
(146) ראה פרש"י תהלים לה, א. שם נו, ב. ובכ"מ.
וראה לקו"ת נשא כו, ב. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א
ע' קפ. וש"נ. סהמ"צ להצ"צ סד, א.

[ואע"פ שכתוב שתצטרך להיות מלחמת גוג ומגוג¹⁴⁷, הרי מכיון ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", שתשובה היא "בשעתא חדא"¹⁴⁸, ונשיא דורנו העיד שבני ישראל כבר עשו תשובה (כנ"ל סוס"ח) – מובן שהגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד בלי שום הפסק זמן].

וגם מלחמה זו ("מלחמתה של תורה") היא מלחמת רשות – שנוסף לקיום מצות תלמוד תורה ע"פ החיוב, הרי הוא מוסיף בלימוד התורה גם בזמנים המותרים לו לעשות דברים טובים אחרים, היינו שבוחר – ברשותו – לנצל גם זמן זה לטוב שבטוב – לימוד התורה, ובאופן ד"יגדיל תורה ויאדיר¹⁴⁹.

ובתורה גופא – זהו ע"י לימוד התורה לשמה, כמ"ש בריש פרק ששי דאבות שלומדים בשבת זו גודל העילוי דלימוד התורה לשמה – "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה"; ולהעיר ממשנ"ת בארוכה במ"א¹⁵⁰ בדברי המפרשים¹⁵¹ שה"דברים הרבה" אינם אלו שהתנא מונה בהמשך המשנה, ואילו את ה"דברים הרבה" – אינו מונה, כיון שכוונתו ל"הרבה" לאמיתתו, בלי גבול. [ויש לקשר זה עם מ"ש בפרק ראשון דאבות¹⁵² (לאחר הסיום דמסכת אבות בפרק ששי) "והעמידו תלמידים הרבה"; ומזה באים גם לזמן ש"תרבה הדעה והחכמה והאמת", כמ"ש הרמב"ם¹⁵³ אודות ימות המשיח].

ועפ"ז גם מובן מדוע נאמר "כי תצא למלחמה" – כי כדי שתהי' מלחמה בעבודת ישראל בעולם, צריכה להיות יציאה של ישראל ממעמדם ומצבם האמיתי שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות, אבל דוקא ע"י יציאה זו – נעשית העלי' הכי גדולה,

ע"ד כפי שזהו בענין דהוצאות שבת – "יציאות השבת שתיים שהן ארבע . . כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים כו' (ו)נטל מתוכה והוציא העני"¹⁵⁴, שבענין זה נרמזת העבודה הרוחנית להוציא ולהמשיך את הקדושה דרשות היחיד גם לרשות הרבים, עד שכל העולם נעשה רשות היחיד ל"יחידו של עולם"¹⁵⁵.

וזה נפעל ע"י עבודת העני (ולא באופן של "נהמא דכיסופא" ח"ו), ש"פשט . . ידו לפנים . . ונטל מתוכה", שמתנהג שם כרצונו ("ווי באַ אים קומט אויס") (ולא מחכה שהבעל הבית יתן לו את החפץ), וממשיך קדושת רשות היחיד גם ברשות הרבים; ונעשה "יציאות השבת שתיים שהן ארבע", שקאי על שם י"ה (שתיים) שהן ארבע – ד' אותיות דשם הוי' (כמבואר בכתבי האריז"ל¹⁵⁶).

(147) ראה יחזקאל לח"ט. רמב"ם הל' מלכים פי"ב ה"ב.

(148) זח"א קטט, סע"א"ב.

(149) ישע' מב, כא.

(150) ראה לקי"ש ח"ז ע' 370 ואילך.

(151) מדרש שמואל לאבות שם.

(152) מ"א.

(153) הל' תשובה פ"ט ה"ב.

(154) משנה ריש שבת.

(155) ראה תניא ספ"ג. לקו"ת פ' ראה ל, א. ובכ"מ.

(156) לקוטי הש"ס ריש שבת. וראה גם שיחת ש"פ

בשלח תשמ"ח (סה"ש ח"א ע' 236). וש"נ.

ועי"ז נעשה העילוי והשלימות בעולם ד"אלה תולדות פריץ", שלמעלה מ"אלה תולדות (מלא) השמים וארץ" (שהי' בתחילת הבריאה) – כי אף שהמדרש¹⁵⁷ מפרש עה"פ¹⁵⁸ "יום אחד" שבתחילת הבריאה "הי' הקב"ה יחיד בעולמו" – הרי לזה זקוקים לפירושים, ובפועל עדיין היתה אז אפשרות לענין שני, כפי שנברא ביום שני (האפשרות למחלוקת, עד למחלוקת בפועל)¹⁵⁹; ואח"כ מיתוספת המעלה דיום השלישי – ע"י עבודת האדם ברשות הרבים של עולם, שממשיך שם את הקדושה ואחדות דרשות היחיד ל"יחידו של עולם", כך שנתבטלה כל האפשרות לענין של "רבים".

ולכן, שאלו שהגישו משקה "המשמח" – "משמח" גם מצד טבע העולם מלשון העלם והסתור – יעלו מלמטה למעלה, וזה יוסיף עוד יותר בעלי' מלמטה למעלה של כל העולם, כנ"ל.

ויהי רצון – והוא העיקר – שפעולות אלו (שעבורן לוקחים את המשקה) ימהרו ויזרזו עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כולל גם ע"י ההוספה בשמחה הקשורה עם משקה "המשמח", ששמחה פורצת גדר¹⁶⁰, החל מפריצת גדרי הגלות, תיכף ומיד ממש.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה". אח"כ הורה לש"ץ שי' לנגן "יהי רצון . . שיבנה ביהמ"ק". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה].

(157) ב"ר פ"ג, ח. הובא בפרש"י עה"פ.

(159) ב"ר פ"ד, ו. זח"א יז, א. יח, א. ועוד.

(158) בראשית א, ה.

(160) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

יומן

• יום שבת קודש פ' שופטים, ב' אלול •

על הציווי "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", שנכתב בלשון יחיד כי על כ"א מוטל לעזור לכללות הציבור, וכן זה קאי על שערי הגוף של כ"א, כי ע"י עבודת האדם עם עצמו ("קשוט עצמן") יכול לפעול על כללות הציבור, ולעניינו – שחשבון הנפש של חודש אלול צ"ל הן בנוגע לעבודת האדם עם עצמו והן בעבודתו בנוגע לכל הציבור.

אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמח, וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד מידי פעם

כ"ק אדמו"ר שליט"א ירד להתוועדות בשעה 1:30 לערך, כשמלווה בשירה. אחרי שבירך על היין ניגנו "שיר מזמור לבני קורח".

בשיחה א' דיבר על ימי חודש אלול שבהם נעשה החשבון על כל השנה שעברה וההכנה לשנה הבעל"ט, באופן שא' אלול הוא כנגד כל ימי א' של כל חדשי השנה וכן הלאה. בהמשך דיבר

בתנועות ידו הק', ובפרט לילדים. וכן הי' במשך שאר הניגונים.

בשיחה ב' דיבר על סיום שיעור היומי ברמב"ם "כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" – כי יהודי הוא למעלה מהעולם, ולכן יכול להפוך את העולם לקדושה. בהמשך קישר זאת גם לסיום הלכות חובל ומזיק ש"ספינה שחישבה להישבר מכובד המשווי ועמד א' והקילה ממשאה והשליך בים פטור", שגם כאן רואים את מעלתם של ישראל שלכן "מצוה רבה עשה שהשליך והושיעם", וביאר את ההלכה בעבודת האדם – שהירידה לעוה"ז בכלל ולגלות האחרונה בפרט היא כדי שתהי' עלי' נעלית במאוד, שע"ז נבוא לביהמ"ק השלישי ולגאולה האמיתית והשלימה.

בסיום השיחה עורר על עריכת סיומים בהלכה זו, ואיחל שע"י "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" ("ועמך כולם צדיקים") ש"כלו כל הקיצין", תבוא הגאולה תיכף ומיד.

אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמח, וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד בתנועות ידו הק' – תחילה בתנועות איטיות, וכעבור זמן לא רב – הניף את ידו הק' בתנועות חזקות. הקהל שר את הניגון במשך זמן רב וחזר עליו כמה פעמים, ומידי פעם עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א גם בתנועות ראשו הק'.

באמצע עודד בתנועות ידו הק' לר' בערל שי' ווייס מלוס אנג'לס [הנ"ל

הגיע לכאן עם זקן מלא; בתקופת חג השבועות הלה הי' כאן ואז דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות באריכות על כך שגם גביר צריך לגדל זקן, והנ"ל הבין שבעיקר הדברים מתייחסים אליו והחל לגדל זקן, וכן סימן לו לומר "לחיים".

בשיחה ג' עורר על אמירת מזמור "לדוד ה' אורי" וג' מזמורי תהילים בימי חודש אלול. בהמשך הזכיר אודות חלוקת המשקה, ולימד את ההוראה מפרשת "כי תצא למלחמה על אויבך" – שיהודי הוא בעצם למעלה מכל עניני העולם, וגם בירידת נשמתו למטה ל"מלחמת הרשות" הרי היא "על אויבך", למעלה מעניני העולם, ועי"ז מגיעים לעלי' גדולה ביותר.

אחרי שיחה זו התקיימה חלוקת המשקה. היו ארבעה בקבוקים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מהבקבוקים לכוסו, ואח"כ מכוסו לבקבוקים, ומזג למקבלים מהבקבוקים (כרגיל בשבועות האחרונים).

אחרי החלוקה החל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "והריקותי לכם ברכה". אח"כ סימן לחזן ר' משה שי' טלישבסקי [שלא הי' כאן בשבועיים האחרונים] לנגן "יהי רצון.. שיבנה ביהמ"ק".

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

(1) ראה שיחת יום ב' דחה"ש התוועדות ב' שנה זו.

ר"ד מחלוקת הדולרים

א כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה".⁶

• לר' בערל שי' ווייס נתן שני דולרים נוספים באומרו: "זאל זיין כפליים – האַבן כפליים לתושי"⁷, ופנה לריל"ג וביקש ממנו לספור 13 דולרים, ונתנם להנ"ל באומרו: "דאָס איז פאַר י"ג תיקוני דיקנא! זאל זיין בשורות טובות"⁸, והצביע על א' שנלוה אליו באומרו: "דאָס איז אייער...?".

הנ"ל הציגו באומרו שזהו ד"ר ישעי' שלמה שי' פונד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "פון לאָס אַנדזשעלעס?"¹⁰.

הנ"ל השיב בחיוב באומרו שהוא פסיכיאטר, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר באומרו: "דאָס זאל זיין פאַר אייך"¹¹, ודולר נוסף באומרו: "און דאָס זאל זיין פאַר הצלחה מיט אייער פיישענטס. און זאָלט איר בודק זיין די תפילין ומזוזות, וועט דאָס העלפן פאַר די פיישענטס וואָס זיי קומען צו אייך, ס'זאל זיין 'הוי' שומרך הוי' צלך על יד ימינך". זאל זיין בשורות טובות און

יום ראשון, ג' אלול

• מר משה שי' שווארץ הראה לכ"ק אדמו"ר שליט"א "כוס של אליהו" גדולה ומיוחדת עלי' חרוטה התפילה "אליהו הנביא אליהו התשבי" למוצאי שבת שייצר אחיו מר מיכל שי', והראה את כל הפרטים כשכ"ק אדמו"ר שליט"א מביט בהתעניינות, ואמר שאחיו מבקש את ברכתו הק' בדרכו החדשה ביצירת כלי קודש עם טעם יהודי (בנוסף לציורים).

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהצביעו על הכוס): "ער האָט דאָס שוין אַ גאַנצער פּראָדאָקשען פּון...?"¹².

הנ"ל אמר שייצר רק אחת, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מערגניט ווי איינער"².

הנ"ל השיב בחיוב, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהביטו על הכוס): "אויב ער האָט איינער, וועט ער דאָס לאָזן באַ מיר, וועט ער בלייבן גאָר אָן דעם...?"³.

הנ"ל אמר שבינתיים אינו יכול להשאיר זאת אבל אחיו מאוד רוצה את ברכתו הק' להצליח בדרך זו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו: "דאָס איז פאַר מיכל'ך"⁴, ודולר שלישי באומרו: "און זאל זיין בשורות טובות פון אַלע זיינע קינדער"⁵, ודולר רביעי באומרו: "און האַבן הצלחה רבה אין זיין גאַנצער אַרבעט. זאל זיין

(6) "ושתהי' לו הצלחה רבה בכל עבודתו. שתהי' כוח"ט לשנה טובה ומתוקה" [בהמשך לזה – ראה ר"ד מחלוקת הדולרים י"ג ניסן תש"נ (דברי משיח ח"ג ע' 307)].

(7) "שהי' כפליים – שתהי' לך כפליים לתושי".

(8) "זהו בשביל י"ג תיקוני דיקנא! שהי' בשו"ט" [הנ"ל החל לאחרונה לגדל זקן – ראה יומן ש"פ שופטים (נדפס לעיל). המו"ל].

(9) "זהו ה... שלך?".

(10) "מלוס אנג'לס?".

(11) "שזה יהי' בשבילך".

(1) "יש לו [מ]זה כבר קו ייצור שלם של...?".

(2) "רק אחת".

(3) "אם יש לו אחת, [ו]הוא ישאיר את זה אצלי, הוא ישאר בלעדי זה לגמרי...".

(4) "זהו בשביל מיכל".

(5) "ושהי' בשו"ט מכל ילדיו".

לבנו של ד"ר פונד נתן דולר נוסף
באומרו: "פֶּאָר אַרויסהעלפן דעם
טאַטע'ן מיט וואָס דו קענסט. זאָל זיין
בשורות טובות"¹⁴.

הצלחה רבה"¹², ונתן לר' בערל ווייס עוד
דולר באומרו: "אַפּגעבן אויף צדקה פֶּאָר
די פרוי"¹³.

(12) = "ושזה יהי בשביל הצלחה עם הפציינטים
שלך. ושתבדוק את התפילין ומזוזות, זה יעזור
לפציינטים שהם באים אליך, שיהי 'הוי' שומרך הוי'
צ'לך על יד ימינך'. שיהיו בשו"ט והצלחה רבה".

(14) = "בשביל העזרה לאביך במה שאתה יכול.
שיהיו בשו"ט".

(13) = "לתת לצדקה בשביל האשה".

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לז"נ

מרת שרונה בת אברהם זאב

לרגל סיום אמירת הקדיש

ש"פ שופטים, ז' אלול ה'תשע"ט

ולז"נ אבי אברהם זאב בן אליעזר

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאוו!